

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

08 09 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Напрями підготовки:

6.010101 «Дошкільна освіта»

6.010102 «Початкова освіта»

6.020204 «Музичне мистецтво»

Історико-філософський факультет

2016–2017 навчальний рік

Робоча програма **Історія української культури** для студентів напряму підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта», 6.010102 «Початкова освіта», 6.020204 «Музичне мистецтво»

Розробники: Дроботенко Наталія Анатоліївна, доцент кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент; Гуменюк Олена Анатоліївна, доцент кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри історії України Історико-філософського факультету

Протокол від «7» Вересня 2016 року № 2

Завідувач кафедри історії України **О. О.Салата**

©Дроботенко Н. А., Гуменюк О. А., 2016 р.

©Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016 р.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	5
Структура програми	6
Тематичний план	8
Програма	9
Навчально-методична карта дисципліни	15
Карта самостійної роботи	18
Індивідуальна навчально-дослідна робота	19
Система поточного і підсумкового контролю	21
Перелік рекомендованої літератури	22

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Історія української культури» (далі – Програма) є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою історії України Історико-філософського факультету на основі ОПП підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за напрямками підготовки: 6.010101 Дошкільна освіта, 6.010102 Початкова освіта, 6.020204 Музичне мистецтво, відповідно до затверджених навчальних планів.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра» (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.)

Програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання в Київському університеті імені Бориса Грінченка відповідно до вимог ОКХ, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни.

Програма визначає перелік, обсяг, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів, необхідне навчально-методичне забезпечення.

Навчальна дисципліна «Історія української культури» є складовою частиною циклу дисциплін професійно-практичної підготовки, нормативного блоку навчальної програми.

Мета – ознайомлення студентів з сутністю історико-культурних процесів в Україні.

Завдання:

1. ознайомити студентів з джерелами і методами дослідження історії української культури;
2. висвітлити основні етапи розвитку української культури;
3. визначити місце української культури у всесвітній культурній спадщині.

Навчальні результати / досягнення:

1. формування у студентів цілісного розуміння історико-культурних процесів, що відбувалися в Україні;
2. вироблення у студентів вміння оцінювати та узагальнювати історико-культурні явища;
3. розуміння студентами місця історії України у всесвітньому історико-культурному процесі.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 72, із них:

- лекції – 16 год;
- семінарські заняття – 12 год.;
- індивідуальна робота – 4 год.;
- самостійна робота – 36 год.;
- модульний контроль – 4 год.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: історія української культури

Дисципліна	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідно до ECTS: 2	Шифр і назва галузей знань: <i>0101 Педагогічна освіта</i> <i>0202 Мистецтво</i>	Частина програми: <i>нормативна.</i>
Кількість змістовних модулів: 2	Шифр і назва напрямів підготовки: <i>6.010101 Дошкільна освіта</i> <i>6.010102 Початкова освіта</i> <i>6.020204 Музичне мистецтво</i>	Рік підготовки: <i>третій.</i> Семестр: <i>п'ятий</i>
Загальний обсяг дисципліни: <i>72 год.</i>	Освітній рівень: <i>«бакалаврський».</i>	Лекції: <i>16</i> Семінарські заняття: <i>12</i> Індивідуальна робота: <i>4</i> Самостійна робота: <i>36</i>
Кількість тижневих годин: 2		Модульний контроль: <i>4</i> Вид підсумкового контролю: <i>залік.</i>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Використані скорочення:

- лекції (Л);
- семінарські заняття (СЗ);
- практичні заняття (ПЗ);
- індивідуальна робота (ІР);
- самостійна робота (СР);
- модульний контроль контроль (МК).

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Р	А	Л	СЗ	ПЗ	ІР	С Р	М К
Змістовий модуль I									
Українська культура: сутність, витоки і розвиток у середньовіччі									
1.	Українська культура: сутність і витоки	8	4	2	2			4	
2.	Культура України-Русі доби високого середньовіччя (кін. X – перша половина XIII ст.)	6	4	2	2			4	
3.	Українська культура пізнього середньовіччя (друга половина XIII – XVI ст.)	10	2	2				6	2
	<i>Разом</i>	26	10	6	4			14	2
Змістовий модуль II									
Українська культура нового і новітнього часу									
4.	Українська культура раннього нового часу (XVII–XVIII ст.)	8	4	2	2			4	
5.	Українська культура першої половини XIX ст.	6	2	2	2			4	
6.	Українська культура другої половини XIX ст.	10	4	2				4	
7.	Українська культура першої половини XX ст.	10	4	2	2			4	
8.	Українська культура другої половини XX – початку XXI ст.	12	4	2	2			8	2
	<i>Разом</i>	46	18	10	8			26	2
	<i>Разом за навчальним планом</i>	72	28	16	12			40	4

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА: СУТНІСТЬ, ВИТОКИ І РОЗВИТОК У СЕРЕДНЬОВІЧЧІ

ЛЕКЦІЇ

Лекція 1

Українська культура: сутність і витоки (2 год.)

Тематичний план:

1. Теоретичні засади історичної культурології.
2. Місце української культури у всесвітньому історико-культурному процесі.
3. Культура давніх слов'ян.

Основні поняття теми: культура, історична культурологія, культурна антропологія, історична антропологія, матеріальна і духовна культура, елітарна і масова культура, історико-культурний феномен, культурна стратифікація, ментальність, цивілізація, мистецтво, художній стиль, культурна епоха, історико-культурний процес, культурний ландшафт, джерела історії культури, методи історичної культурології, періодизація історії української культури, міфологія і релігія давніх слов'ян.

Лекція 2

Культура України-Русі доби високого середньовіччя (кінець X – перша половина XIII ст.) (2 год.)

Тематичний план:

1. Християнізація Русі та її культурне значення.
2. Культурна стратифікація.
3. Книжність і література.
4. Образотворче мистецтво.
5. Музичне мистецтво.

Основні поняття теми: християнізація, рецепція східнохристиянських культурних традицій, двовір'я, типи культури: сакральна, світська, міська, сільська, елітарна, масова, освіта, книжність, основні форми культуротворення: література, архітектура, образотворче мистецтво, музика.

Лекція 3
Українська культура пізнього середньовіччя
(друга половина XIII – XVI ст.)
(2 год.)

Тематичний план:

1. Цивілізаційні виміри пізньосередньовічної української культури.
2. Осередки культурного життя.
3. Розвиток літератури і мистецтв.
4. Ренесансні впливи на українську культуру.

Основні поняття теми: занепад візантійської цивілізації, зростання західно-європейського культурного впливу на Україну-Русь, реформаційний і контрреформаційний рухи, братства, готичне мистецтво, Ренесанс (Відродження), гуманізм.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ
Семінарське заняття 1
Сутність і витоки української культури
(2 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Історія української культури: зміст поняття.
2. Місце української культури у всесвітньому історико-культурному процесі.
3. Культура давніх давніх слов'ян.

Рекомендована література:

1. Історія української культури: У 5 т. – Т.1: Історія культури давнього населення України. — К., 2001.
2. Попович М.В. Нарис історії культури України / М.В. Попович. — К., 2001.
3. Рыбаков Б.А. Язычество древних славян / Б.А. Рыбаков. — М., 1981.

Семінарське заняття 2
Культура середньовічної України-Русі
(2 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Християнізація як провідний чинник культурного розвитку середньовічної Русі.
2. Середньовічна Русь між Сходом і Заходом: міжкультурні комунікації.
3. Культурна стратифікація середньовічного суспільства на Русі.
4. Розвиток літератури і мистецтв у середньовічній Русі.

Рекомендована література:

1. Браичевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі / М.Ю. Браичевський. —

- К., 1988.
2. Історія української культури: У 5 т. –
 - Т.1: Історія культури давнього населення України. — К., 2001,
 - Т.2: Українська культура XIII-першої половини XVII століть. — К., 2001.
 3. *Попович М.В.* Нарис історії культури України / М.В. Попович. — К., 2001.
 4. *Рыбаков Б.А.* Язычество древней Руси / Б.А. Рыбаков. – М., 1987.
 5. *Ричка В.М.* Церква Київської Русі (соціальний та етнокультурний аспект) / В.М. Ричка. — К., 1997.
 6. *Яковенко Н.* Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. – К., 2006.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА НОВОГО ТА НОВІТНЬОГО ЧАСУ

ЛЕКЦІЇ

Лекція 4

Українська культура раннього нового часу

(XVII–XVIII ст.)

(2 год.)

Тематичний план:

1. Бароко як культурно-історична епоха: загальноєвропейський контекст і українська специфіка.
2. Київ як провідний культурний осередок України в XVII–XVIII ст.
3. Література і мистецтва в Україні доби бароко.
4. Українське Просвітництво другої половини XVIII ст.

Основні поняття теми: Бароко, Просвітництво, Києво-Могилянська академія.

Лекція 5

Українська культура першої половини XIX ст.

(2 год.)

Тематичний план:

1. Культурний процес в контексті формування української нації.
2. Інтелігенція як провідний чинник розвитку національної культури.
3. Традиціоналізм і романтизм.
4. Розвиток освіти, науки, літератури і мистецтв.

Основні поняття теми: національно-культурне відродження, традиціоналізм, класицизм, романтизм, університети, інтелігенція, салонна культура.

Лекція 6
Українська культура другої половини XIX ст.
(2 год.)

Тематичний план:

1. Культурний ландшафт України другої половини XIX ст.
2. Культуротворча діяльність української інтелігенції.
3. Реалізм в літературі і мистецтвах.
4. Розвиток освіти і науки.

Основні поняття теми: національно свідомо інтелігенція, громадівський рух, наукові товариства, позитивізм, реалізм.

Лекція 7
Українська культура першої половини XX ст.
(2 год.)

Тематичний план:

1. Цивілізаційний контекст розвитку української культури першої половини XX ст.: від «Belle Époque» до тоталітаризму.
2. Культуротворення в добу Української революції 1917–1921 рр.
3. Українізація як історико-культурне явище.
4. Культурний процес в умовах сталінізму.

Основні поняття теми: модернізм, модерн, імпресіонізм, абстрактне мистецтво, футуризм, українізація, «Розстріляне Відродження», Всеукраїнська академія наук, авангардизм, бойчукісти, «хвильовизм», соцреалізм.

Лекція 8
Українська культура другої половини XX – початку XXI ст.
(2 год.)

Тематичний план:

1. Культурний процес в умовах розкладу тоталітаризму.
2. Тенденції розвитку освіти, науки, літератури і мистецтв.
3. Розвиток української культури в посттоталітарному суспільстві: традиції і постмодернізм.

Основні поняття теми: науково-технічна революція, шістдесятництво, конформізм і нонконформізм (андеграунд), наївне мистецтво, постмодернізм, глобалізація, мультикультуралізм.

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ
Семінарське заняття 3
Українська культура раннього нового часу
(XVII–XVIII ст.)
(2 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Барокова культура України.
2. Роль Києво-Могилянської академії в історії української культури.
3. Проблема українсько-польських і українсько-російських культурних комунікацій раннього нового часу.
4. Епоха Просвітництва: ідеологія, провідні діячі, місце в історії української культури.

Рекомендована література:

1. Гурбик А. О. Українське суспільство на зламі середньовіччя і нового часу: нариси з історії ментальності та національної свідомості / А.О. Гурбик, О.І. Гуржій, В.М. Матях, В.М. Ричка, К.І. Салій. — К., 2001.
2. Історія української культури: У 5 т. —
 - Т.2: Українська культура XIII-першої половини XVII століть. — К., 2001,
 - Т.3: Українська культура другої половини XVII-XVIII століть. — К., 2003.
3. Попович М.В. Нарис історії культури України / М.В. Попович. — К., 2001.
4. Українське бароко: У 2 т. — Х., 2004.
5. Хижняк З.І. Історія Києво-Могилянської академії / З.І. Хижняк, В.К. Маньківський. — К., 2008.
6. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. — К., 2006.
7. Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI-XVII ст. / Н. Яковенко. — К., 2002.

Семінарське заняття 4
Українська культура XIX ст.
(2 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Культурний процес в контексті формування української нації.

2. Культурний ландшафт України XIX ст.
3. Український романтизм.
4. Розвиток освіти, науки, літератури і мистецтв.

Рекомендована література:

1. Історія української культури: У 5 т. — Т. 4,
 - Кн. 1: Українська культура першої половини XIX століття. — К., 2008,
 - Кн. 1: Українська культура другої половини XIX століття. — К., 2005.
2. *Овсійчук В.А.* Класицизм і романтизм в українському мистецтві / В.А. Овсійчук. — К., 2001.
3. *Попович М.В.* Нарис історії культури України / М.В. Попович. — К., 2001.
4. *Чижевський Д.* Реалізм в українській літературі / Д. Чижевський. — К., 1999.

Семінарське заняття 5
Українська культура першої половини XX ст.
(2 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Культурні втрати і здобутки Української революції 1917–1921 рр.
2. Розвиток культури в добу українізації.
3. Модернізм в українській культурі першої третини XX ст.
4. Культурний процес в умовах сталінізму. «Розстріляне відродження» і «соціалістичний реалізм».

Рекомендована література:

1. *Біла А.* Український літературний авангард: пошуки, стильові напрямки / А. Біла. — К., 2006.
2. *Попович М.В.* Нарис історії культури України / М.В. Попович. — К., 2001.
3. Реалізм та соціалістичний реалізм в українському живопису радянського часу: Історія, колекція, експеримент. — К., 1998.
4. Розстріляне відродження: Антологія 1917—1933: Поезія — проза — драма — есей / Юрій Лавріненко (упоряд.). — К., 2004.
5. Український авангард 1910—1930 років: Альбом. — К., 1996.

Семінарське заняття 5
Українська культура другої половини XX – початку XXI ст.
(2 год.)

План заняття (перелік питань для обговорення):

1. Культурний процес в умовах розкладу тоталітаризму.
2. Вплив науково-технічної революції на розвиток української культури.
3. Конформізм і нонконформізм в українській культурі 60–80-х рр. XX ст.
4. Українське «наївне» мистецтво («народний примітив»).

5. Українська національна культура в умовах посттоталітарного суспільства: виклики глобалізації і мультикультуралізму.
6. Український постмодернізм.

Рекомендована література:

Попович М.В. Нарис історії культури України / М.В. Попович. — К., 2001.

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія української культури»

Разом: 72 год.

З них: лекції (16 год.), семінарські заняття (12 год.), індивідуальна робота (4 год.), самостійна робота (36 год.), модульний контроль (4 год.)

Модуль (назви,	Змістовий модуль I Українська культура: сутність, витоки і розвиток у середньовіччі					Змістовий модуль II Українська культура нового і новітнього часу							
Лекції (теми, бали)	Українська культура:	Культура України-Русі	Українська культура пі-		Українська культура	Українська культура		Українська культура		Українська культура		Українська культура	Українська культура другої половини XX – по-
Семінарські заняття (теми, бали)				Сутність і витоки	Культура середньовічної України-Русі. 1	Українська культура		Українська культура		Українська культура		Українська культура	Українська культура другої половини XX –
СР (ба-	15					25							
ІНД 3	30												
Ре-фе-	15					15							
Поточ-ний	Відповідь на семінарському занятті – 10												
Моду-льний-	Модульна контрольна робота – 25					Модульна контрольна робота – 25							

Підсум- ковий	Залік
------------------	-------

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету	За національною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90–100 балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82-89 балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75-81 балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69-74 балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60-68 балів	
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35-59 балів	Незадовільно

F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1-34 балів	
----------	---	-------------------	--

Шкала оцінювання

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

№	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю
1	Відвідування лекцій	1
2	Відвідування практичних (семінарських занять)	1
3	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5
4	Робота на практичному (семінарському) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії та інше)	Всього 10, в тому числі за видами
5	ІНДЗ	30
6	Опрацювання фахових видань (в тому числі першоджерел)	10
7	Написання реферату	15
8	Виконання модульної контрольної роботи	25

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Розділи (обсяг в годинах)	Вид контролю	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I			
Давня та середньовічна українська культура			
Опрацювання першоджерел з історії культури давніх слов'ян. (4 год.)	Конспект	5	III
Опрацювання першоджерел з історії культури України-Руси доби високого середньовіччя. (4 год.)	Конспект	5	IV
Опрацювання першоджерел з історії української культури пізнього середньовіччя. (4 год.)	Конспект	5	V
Разом: 12 год.		15	
Змістовий модуль II			
Українська культура нового та новітнього часу			
Опрацювання першоджерел з історії української культури раннього нового часу. (4 год.)	Конспект	5	VI
Опрацювання першоджерел з історії української культури першої половини XIX ст. (4 год.)	Конспект	5	VII
Опрацювання першоджерел з історії української культури другої половини XIX ст. (4 год.)	Конспект	5	VIII
Опрацювання першоджерел з історії української культури першої половини XX ст. (4 год.)	Конспект	5	IX
Опрацювання першоджерел з історії української культури другої половини XX – початку XXI ст. (8 год.)	Конспект	5	X

Разом: 24 год.		25	
<i>Разом: 36 год.</i>	<i>Разом: 40 балів</i>		

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Розрахунок рейтингових балів

за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Разом за I модуль	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Разом за II мо-	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	5	8
2.	Відвідування семінарських занять	1	1	1		2	1	1		1	1	4	6
3.	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	5	5	5	15	5	5	5	5	5	25	40
4.	Робота на семінарському занятті	10	10	10		20	10	10		10	10	40	60
5.	Написання модульної контрольної роботи	25				25						25	50
6.	Підсумок (максимальний)		17	6	17	65	17	6	17	17	17	99	164
Коефіцієнт: $100:164=0,6$													

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. *Робоча навчальна програма.*
2. *Плани-конспекти лекцій і семінарів.*
3. *Наочність (мапи, схеми, ілюстративні матеріали).*
4. *Тематика реферативних робіт.*
5. *Тематика самостійних занять.*
6. *Тестові завдання для модульних контрольних робіт.*
7. *Система оцінювання навчальних досягнень студентів.*

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Історія української культури. – Т.1-4. – К., 2001-2008.
2. Історія української культури / Іван Крип'якевич (заг.ред.). – К., 2002.
3. *Попович М.В.* Нарис історії культури України / М.В. Попович. — К., 2001.
4. Українська культура: Лекції / Дмитро Антонович (заг.ред.). — К., 1993.

Додаткова:

5. *Александрович В.* Західноукраїнські малярі XVI століття. Шляхи розвитку професійного середовища / В. Александрович. — Л., 2000.
6. *Барабаш Ю.Я.* Вибрані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко / Ю.Я. Барабаш. — К., 2007.
7. *Біла А.* Український літературний авангард: пошуки, стильові напрямки / А. Біла. — К., 2006.
8. *Брайчевський М.Ю.* Утвердження християнства на Русі / М.Ю. Брайчевський. – К., 1988.
9. *Геник-Березовська З.* Грані культур. Бароко, романтизм, модернізм / З. Геник-Березовська.— К. : Гелікон, 2000.
10. *Грабович Г.* До історії української літератури: Дослідження, есеї, полеміка / Г. Грабович. — К., 2003.
11. *Грушевський М.С.* Історія української літератури: У 6 т. /М.С. Грушевський. — К.: Либідь, 1993-1996.
12. *Гурбик А. О.* Українське суспільство на зламі середньовіччя і нового часу: нариси з історії ментальності та національної свідомості / А.О. Гурбик, О.І. Гуржій, В.М. Матях, В.М. Ричка, К.І. Салій. — К., 2001.
13. *Дворнік Ф.* Слов'яни в європейській історії та цивілізації / Ф. Дворнік — К., 2005.
14. Європейське відродження та українська література XIV–XVIII ст. – К., 1993.
15. *Жолтовський П.М.* Художнє життя на Україні у XVI-XVIII ст. / П.М. Жолтовський. – К., 1983.
16. *Ісаєвич Я.Д.* Братства та їх роль в розвитку української культури XVI-XVII ст. / Я.Д. Ісаєвич. – К., 1966.
17. *Ісаєвич Я.* Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми / Я.Д. Ісаєвич. — Л., 2002.
18. *Когут З.-Є.* Коріння ідентичності: Студії з ранньомодерної та модерної історії України / З.-Є. Когут. — К., 2004.
19. *Крижанівський О.П.* Історія церкви та релігійної думки в Україні: У 3. кн. / О.П. Крижанівський, С.М. Плохій, В.І. Ульяновський. – К., 1994.
20. *Лисяк-Рудницький І.* Історичні есе: У 2 т. / І. Лисяк-Рудницький. – К., 1994.
21. *Медынцева А.А.* Грамотность в Древней Руси: По памятникам эпиграфики X — пер-

- вой половини XIII века / А.А. Медынцева. — М., 2000.
22. *Микитась В.Л.* Давньоукраїнські студенти і професори / В.Л. Микитась. — К., 1994.
23. *Мицько І.А.* Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576-1636) / І.А. Мицько. — К., 1990.
24. *Нічик В.М.* Петро Могила в духовній історії України / В.М. Нічик. — К., 1997.
25. *Овсійчук В.А.* Класицизм і романтизм в українському мистецтві / В.А. Овсійчук. — К., 2001.
26. *Огієнко І.І.* Історія українського друкарства / І.І. Огієнко. — Либідь, 1994.
27. *Оглоблин О.* Люди старої України та інші праці / О. Оглоблин. — Острог, 2000.
28. Реалізм та соціалістичний реалізм в українському живопису радянського часу: Історія, колекція, експеримент. — К., 1998.
29. Розстріляне відродження: Антологія 1917-1933: Поезія — проза — драма — есей / Юрій Лавріненко (упоряд.). — К., 2004.
30. *Рыбаков Б.А.* Язычество Древней Руси / Б.А. Рыбаков. — М., 1987.
31. *Рыбаков Б.А.* Язычество древних славян / Б.А. Рыбаков. — М., 1981.
32. *Ричка В.М.* Церква Київської Русі (соціальний та етнокультурний аспект) / В.М. Ричка. — К., 1997.
33. *Сас П.М.* Політична культура українського суспільства (кінець XVI — перша половина XVII ст.) / П.М. Сас. — К., 1998.
34. *Степовик Д.В.* Українська графіка XVI—XVIII ст. Еволюція образної системи / Д.В. Степовик. — К., 1982.
35. Україна XVII ст.: суспільство, філософія, культура. — К., 2005.
36. Українське бароко: У 2 т. — Х., 2004.
37. Український авангард 1910—1930 років: Альбом. — К., 1996.
38. Українські гуманісти епохи Відродження: Антологія: У 2 ч. — К., 1995.
39. *Фрис В.Я.* Історія кириличної рукописної книги в Україні: X—XVIII ст. / В.Я. Фрис. — Л., 2003.
40. *Хижняк З.І.* Історія Києво-Могилянської академії / З.І. Хижняк, В.К. Маньківський. — К., 2008.
41. *Чижевський Д.І.* Історія української літератури / Д.І. Чижевський. — К., 2008.
42. *Чижевський Д.* Нариси з історії філософії на Україні / Д. Чижевський. — К., 1992.
43. *Чижевський Д.І.* Реалізм в українській літературі / Д.І. Чижевський. — К., 1999.
44. *Чижевський Д.І.* Українське літературне бароко: Вибрані праці з давньої літератури / Д.І. Чижевський. — К., 2003.
45. *Чижевський Д.І.* Філософія Г.С. Сковороди / Д.І. Чижевський. — Х., 2004.
46. *Шевченко І.* Україна між Сходом і Заходом: Нариси із історії культури до початку XVIII століття / І. Шевченко. — Л., 2001.
47. *Яковенко Н.* Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. — К., 2005.
48. *Яковенко Н.* Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI—XVII ст. / Н. Яковенко. — К., 2002.

Ресурси Інтернету: <http://litopys.org.ua/> (Ізборник. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації: літописи, історія, мовознавство, давня українська література, політологія, літературознавство, граматики та лексикони, історичні мапи тощо).